

1132.

"HYVLAR-PELLE" - PER ERIK PERSSON

Per Erik Persson föddes år 1855. Vid sju års ålder flyttade han med sina föräldrar till Västra Skedvi socken där hans far köpte en gård. Perssons mor sjöng särdeles väl och sonen fick tidigt lust för det musikaliska. Han gjorde sig själv en fiol och lärde sig snart att spela på den. Per hade även en bror som spelade fiol och de båda bröderna voro mycket anlitade spelemän på stora och små tillställningar runt om i bygderna.

Per Erik Persson arbetade under många år som hyvlare vid Uttersbergs Bruk och fick på grund av detta namnet "Hyvlar-Pelle".

ELLEN LAGERGREN 1133.

En stor del av det material som redovisas i låtsamling är hämtat från Dialekt- och Folkminnesarkivet i Uppsala (tidigare kallat Landsmålsarkivet i Uppsala, förkortat ULMA). Uppteckningarna är till större delen gjorda av Ellen Lagergren under 1930-talet, då hon reste runt i Västmanland och besökte i huvudsak äldre människor och tecknade upp deras låtar, visor, gamla seder, skrock och folktro. På detta sätt finns omkring 1000 uppteckningar bevarade. Hon framträdde även på många platser med sång, berättelser och fiolspel och använde då artistnamnet Ella Carlsdotter.

Hon föddes år 1882 i Regna församling i Östergötland. Var dotter till kyrkoherde Carl August Lagergren och dennes hustru Augusta, född Johansson. I hemmet musicerades det mycket och Ellen fick undervisning i musik av den kände konstnären och violinisten Hasse Ekegårdh.

I början av 1920-talet spelade och sjöng Ellen Lagergren under några somrar på Skansen i Stockholm. I slutet av 1920-talet flyttade hon till Uttersberg i Västmanland. Där kom hon i kontakt med flera betydande bygdespelmän, bl.a. snickaren och "spelkungen" August Andersson samt "Hyvlar-Pelle", med vilken hon utöver det musikaliska även hade fiske i Redströmmen som gemensamt intresse.

På 1950-talet flyttade Ellen Lagergren till Uppsala. Hon avled 84 år gammal.

"BLINDA PETTER" 1134.

Blinda-Petters borgerliga namn var Per Olsson. Han föddes troligen år 1742 och bodde i Guldsmidshyttan och gjorde sig känd som traktens skickligaste polskespelare. Vi vet inte så mycket om Blinde-Petter men otaliga är de låtar som antages hörröra från dennes repertoar. Förmodligen hade Petter arbetat i en av traktens gruvor vilket - tyvärr - med den tidens metoder ledde till att åtskilliga genom oförsiktighet vid sprängningar förstörde sina ögon. Men spela kunde Petter uppenbarligen hela sitt liv och därtill en sällsynt skicklig fiolspelman.

1135.

"Hyvlar- Pelle" - Per Erik Persson, Uttersberg
Ungefär 75 år gammal

560.

1136.

ELLEN LAGERGREN

3 Valser efter 'Hyvlar~Pelle'

Per-Erik Persson, Uttersberg, född 1855

Upptecknade av Ellen Lagergren
1930

1137. VALS

1138. VALS

1139. VALS

2 valser meddelade av "Hyvlar-Pelle" - Per Erik Persson, Uttersberg,
som han lärt sig av "Dal-Anders".

1140. VALS

1141. VALS

Västmanlands Spelmansförbund
1988

3 låtar meddelade av "Hyvlar-Pelle" - Per Erik Persson, Uttersberg

1142. HAMBO-POLSKA

Låten troligen efter "Futter-Pelle". Se nedan !

1143. "FUTTER-PELLES" POLSKA

"Futter-Pelle" var från Ingelshyttan och född i slutet av 1700-talet. Hans far var vallonsmed. Inflyttad från Belgien medförde han en nyckelharpa, som han trakterade med stor skicklighet. Fadern hette Futter men sonen kallade sig Pettersson. "Futter-Pelle", som han allmänt kallades, dog helt hastigt då han spelade på ett bröllop. Bruden var hans f.d. käraste, och det sades att han dog av hjärtesorg, när hon gifte sig med en annan. "Hyvlar-Pelle" hade hört "Dal-Anders" spela denna polska, som den sistnämnde hade lärt sig i sin ungdom.

1144. HAMBO-POLSKA

"Hyvlar-Pelle" hade lärt sig låten av "Slandrias" = Anders Jansson från Fellingsbro-trakten. Denne vandrade kring i gårdarna och lagade klockor och andra mekaniska ting och hade fiol med sig på sina vandringar. Han var född omkring 1846.

1145. POLSKA efter Anders Ersson1146. GAMMAL VALS efter "Slandrias"1147. VALS från Västra Skedvi

2 valser efter Hyvlar-Pelle, som lärt sig dem av Dal-Anders

1148. VALS1149. VALS

1150. SLÄNGPOLSKA

Efter "Hyvlar - Pelle" som lärt sig den av "Slandrias"
 "Första gången säger flickan nej....."

1151. HAMBO-POLSKA

Efter "Hyvlar-Pelle" som lärt sig den av "Spel-Jucke" f. 1835

1152. POLSKA efter "Futter-Pelle" (1700-talet)

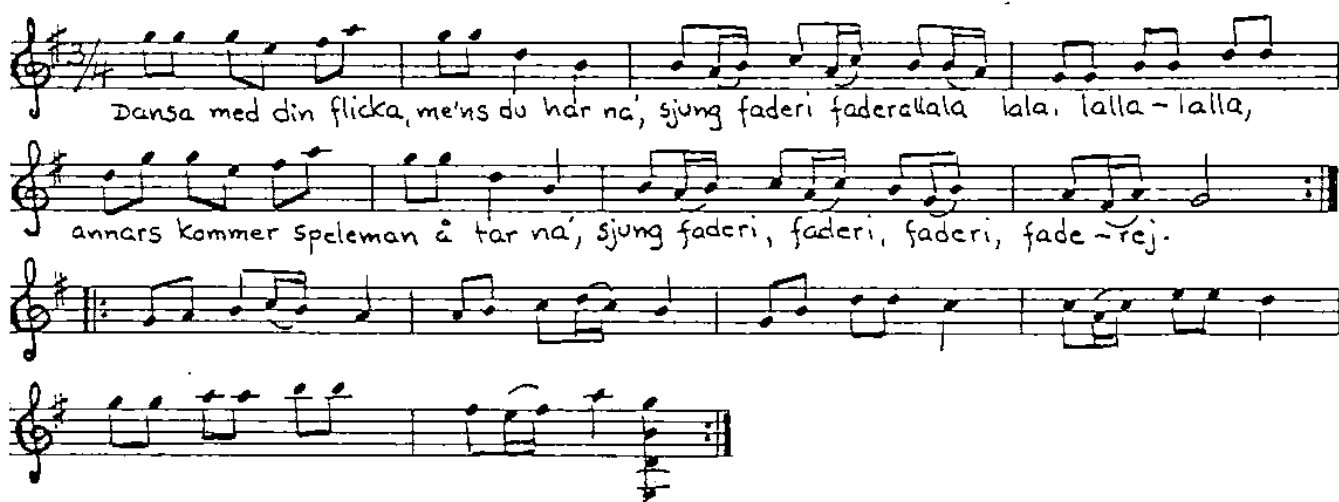
Meddelad av "Hyvlar-Pelle"

1153. HAMBOPOLSKA efter "HYVLAR-PELLE"

1154. SLÄNGPOLSKA efter "Hyvlar-Pelles" far

1155. LITEN OXE, LITA KO.....

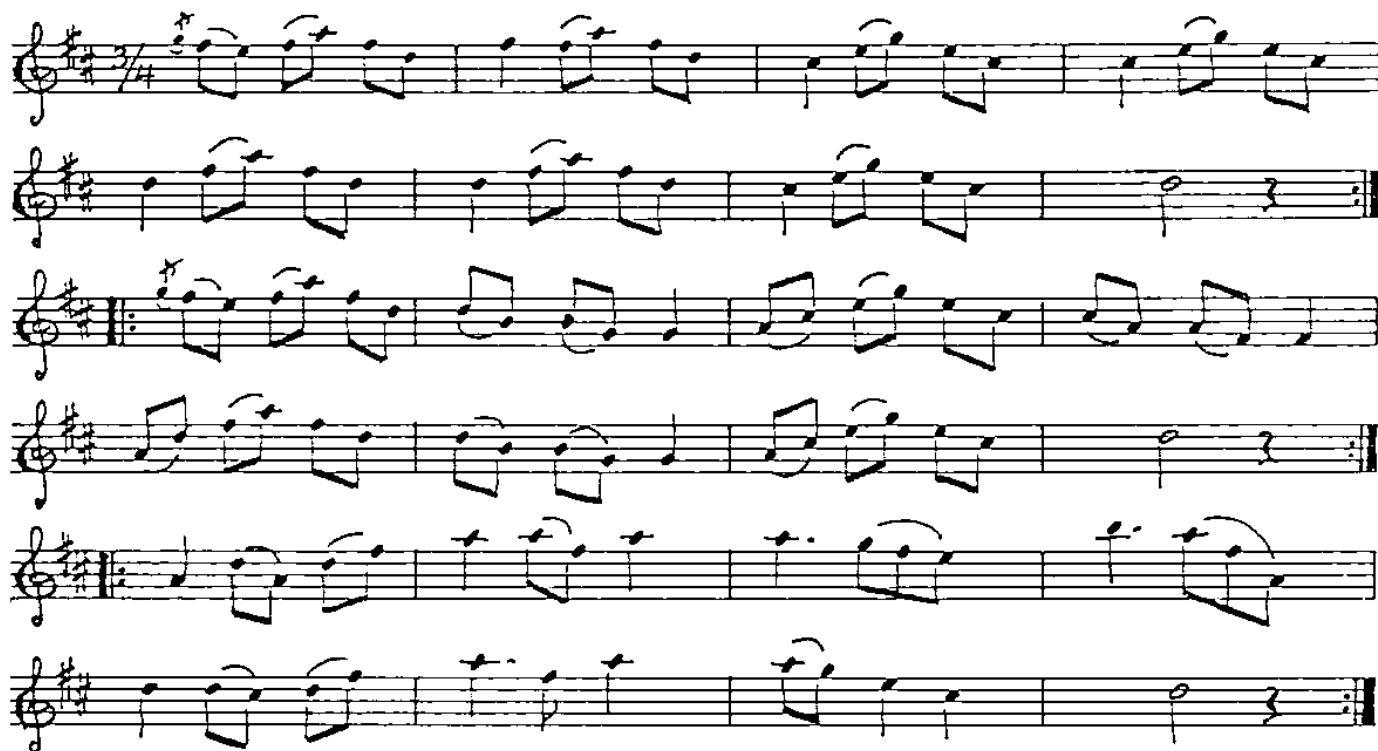
"När ja' gick vall mä korna från Aspängen så fick ja' sällskap i skogen
mä flickorna från Slättermossen å en å dom va' så duktin te blåsa i
näverlur å ho brukade blåsa den här biten", berättade änkan Fina Andersson
i Sarhem i Heds socken år 1934. Fina var född år 1849.

Liten oxe, lita ko,
lockar ja' så kommer ho'.
Dä vet ja'.

Den första polskan hade han lärt sig av en värmlänning som hette
Nils Andersson, född 1827, och som spelade "klenett" (klarinett)
mycket bra. Den andra polskan hade han lärt sig av "Dal-Anders".

1156 HAMBO-POLSKA1157, HAMBO-POLSKA

1158. GAMMALVALS

Valsen spelas i polsketakt och dansas med mycket djupa nigningar.

Hyvlar-Pelle hade lärt sig låten av "Slandrias". Beträffande denne se noteringar på annan låt efter samme spelman.

1159. GAMMALVALS

Han säger: "Fast inte ja- har så mycke som far, så
 få-å ja- väl re- mej mä penga- ja- har Hon svarar: Joo,
 Pengar då har du å-å flickor då-å får du, ja, om då
 vo-o-re vo-o-re sju-u för tu.

1160. VALS FRÅN HJULSJÖ1161. POLKETT FRÅN NORBERG

1870-1880

1162. VISA I ÅLDERDOMSLIG STIL

1163. HAMBO-POLSKA

"Hyvlar-Pelle" - Per Erik Persson, f. 1855, Uttersberg - hade lärt sig denna låt av en spelman som kallade sig "Slandrias" men som hette Anders Jansson, och som gick omkring i gårdarna och lagade klockor m.fl. mekaniska ting. Slandrias var född omkring 1846 och var från Fellingsbro-trakten. Även nedanstående låt är efter samma spelman.

1164. HAMBO-POLSKA

Se ovan !

1165. SLÄNGPOLSKA

"Hyvlar-Pelle" hade hört denna låt som barn i Västra Skedvi.

1166. KATTSTENA-PELLES POLSKA

"Hyvlar-Pelle" hade lärt sig låten av "Kattstena-Pelle", Köpings socken, som spelade den på "klännett" (klarinet).

1167. NÄCKROSEN Polka

1168. POLKA

1169. VALS efter "Hyvlar-Pelle" - Per Erik Persson, Uttersberg

Hyvlar-Pelle hade lärt sig låten av "Spel-Jucke" - Anders Jansson, f. 1835, som brukade sjunga låten och spela den på fiol

1170. HAMBO-POLSKA efter "Hyvlar-Pelle" - Per Erik Persson, Uttersberg

"Hyvlar-Pelle" hade i sin ungdom hört Dal-Anders spela denna låt.
Dal-Anders kunde varken läsa eller skriva - men spela fiol.
Även nedanstående låt är efter "Dal-Anders".

1171. HAMBO-POLSKA, meddelad av "Hyvlar-Pelle"

1172. VALS FRÅN VÄSTMANLAND

Arrangerad av Olof Andersson

The musical score is written for piano and consists of 16 staves, organized into eight systems of two staves each. The key signature is one flat (B-flat), and the time signature is 3/4. The score begins with a treble clef and a key signature change to one flat. The first system includes a 'V' marking above the first staff. The second system includes a 'V' marking above the first staff and a first ending bracket labeled '1' and '2' above the second staff. The third system includes a 'V' marking above the first staff and a first ending bracket labeled '1' and '2' above the second staff. The fourth system includes a 'V' marking above the first staff and a first ending bracket labeled '1' and '2' above the second staff. The fifth system includes a 'V' marking above the first staff and a first ending bracket labeled '1' and '2' above the second staff. The sixth system includes a 'V' marking above the first staff and a first ending bracket labeled '1' and '2' above the second staff. The seventh system includes a 'V' marking above the first staff and a first ending bracket labeled '1' and '2' above the second staff. The eighth system includes a 'V' marking above the first staff and a first ending bracket labeled '1' and '2' above the second staff. The score concludes with a double bar line and repeat signs.

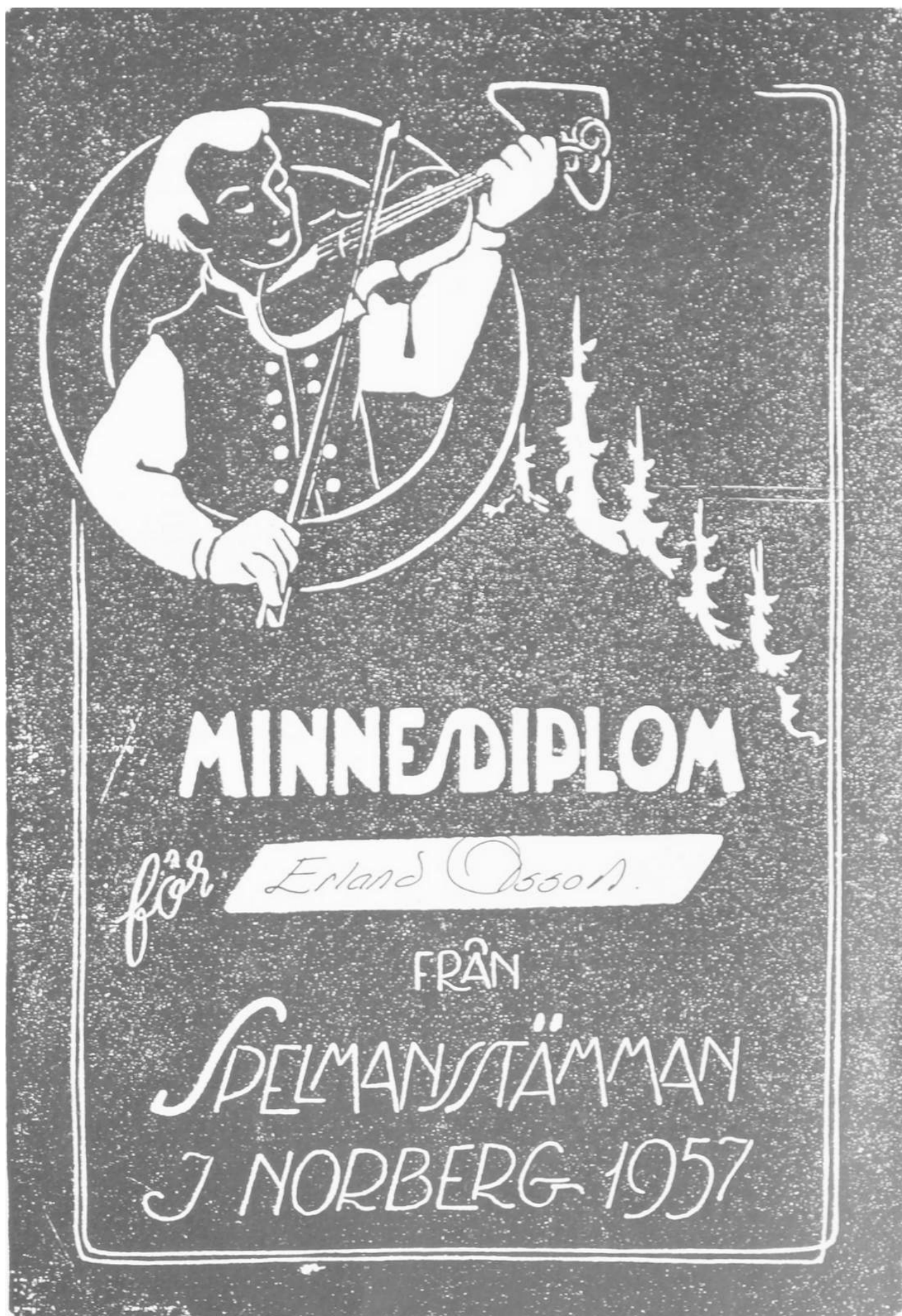
1173. POLSKA

Hyvlar-Pelle hörde denna låt i sin barndom spelas i Västra Skedvi av en
dalkarl (skinnare) född 1830, som gick omkring i gårdarna och beredde
skinn.

1174. HAMBO-POLSKA

Hyvlar-Pelle lärde sig denna låt av grovarbetare som blåste klarinett.

1175. POLSKA "Jag river, å ja klår....."

1177. VALS

Låten har ett gammalt ursprung från Västra Skedvi, enligt meddelaren.

1178. VALS

Hyvlar-Pelle hade lärt sig låten av Dal-Anders, född 1833

1179. VALS

Hyvlar-Pelle hade lärt sig låten av folkskolläraren och klockaren Vård i Västra Skedvi.

1180. HAMBO-POLSKA

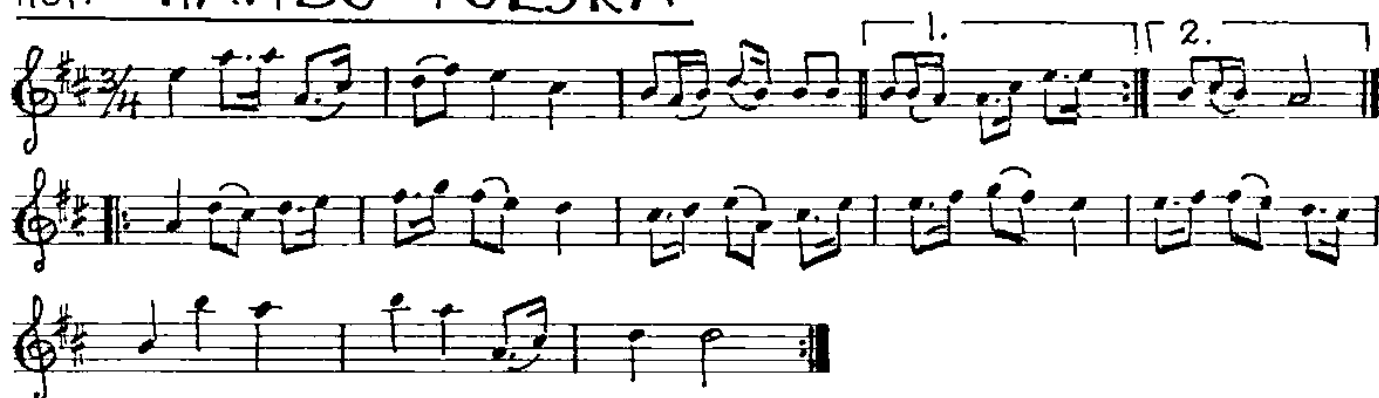
Från Kila socken, Västmanland

Efter Johan Gottfrid Söderqvist, Kärrgruvan (1872 - 1933)

Uppptecknad och arrangerad av Kvintus Söderkvist, Stockholm

The musical score is written for piano and consists of five systems. Each system contains a treble and a bass staff. The time signature is 3/4. The key signature has one flat (B-flat). The music is characterized by a mix of eighth and sixteenth notes, often beamed together, and includes triplets. Chord symbols (F, C7, Bb, F7) are placed above the staves to indicate harmonic structure. The piece concludes with a double bar line and repeat dots.

Johan Gottfrid Söderqvist
hade lärt sig låten av en
pensionerad klarinettist
från Westmanlands Regemen-
te i Salbohed.

1181. HAMBO-POLSKA1182. HAMBO-POLSKA1183. VALS

Kristina Berneholm (Bengtsson) och Mats Karlsson, Köping, 1971.

År 1971 arrangerade musikdirektör Folke Carlsson, Köping, 6 st. populära låtar från Västmanland, så att de skulle passa att spelas i t.ex. musikskolor. De arrangerades för flöjt, oboe, klarinett 1 och 2, basklarinett, fagott, violin 1, 2 och 3, viola, cello och kontrabas. Arrangemanget var så uppbyggt att melodin alltid låg i första fiolen och sen kunde man bygga på med andra fiol och övriga instrument allt efter tillgång. Noterna trycktes upp och såldes till musikskolor över hela landet.

År 1982 utgav förbundet ytterligare 6 låtar arrangerade på samma sätt.

Kristina och Mats ovan var "omslagsflicka/-pojke" på notomslaget.

2 Valser efter "Hyvlar-Pelle"

~ Per Erik Persson, Uttersberg

1185. VALS

P E Persson hörde i sin ungdom skogsarbetare Per Andersson i R mshyttan (född 1828) spela denna vals. Upptecknad den 1.1.1930 av Ellen Lagergren, som vid denna tid bodde i Uttersberg

1186. VALS

"Denna ljuvliga vals dansades under djupa hukningar", sade Hyvlar-Pelle